

PRILOG

NOVOSTI - elektroničko mjesečno glasilo Društva prijatelja glagoljice
godišće V | broj 49 | siječanj 2020.

Poštovani i dragi članovi, suradnici i prijatelji Društva prijatelja glagoljice!

Na kraju svake godine prisjećamo se zbivanja, nabrajamo postignuća, žalimo zbog eventualnih neuspjeha, nastojimo podvući crtu i krenuti dalje u željenome smjeru. Društvo je radilo *punom parom*, što ste vjerojatno i sami primijetili primajući naše obavijesti i ove *Novosti*. Trudit ćemo se nastaviti tako, prema našem najboljem znanju i mogućnostima, a Vi nam pomozite svojim prijedlozima i prilozima. DPG je od naše članice Lade Bobinac, prof., dobio od na dar glagoljički sat koji vidite u zaglavlju.

Osvrt na minule događaje

Mješoviti pjevački zbor *Baščina* našega Društva nastupio je na glagoljaškoj misi u nedjelju, 1. prosinca u 18 sati u crkvi sv. Franje Ksaverskoga u Jandrićevoj 21 u Zagrebu.

Početkom prosinca iz tiska je izašao jubilarni 20. broj godišnjaka *Baščina* koji od samog početka svojega postojanja izdaje Društvo prijatelja glagoljice. Novi broj se *još pušio* kad smo na društvenim mrežama naišli na ovu fotografiju – nova *Baščina*, a iza nje Parčičev Misal. Nismo uspjeli doznati u kojoj je (vjerojatno samostanskoj) knjižnici slika snimljena, ali to nije ni važno jer vidimo da je naša *Baščina* na pravom mjestu i u najboljem mogućem društvu. Svoj primjerak časopisa možete nabaviti prije svake mjesečne tribine ili zatražiti slanje poštom ako ne živite u Zagrebu.

Dana 4. prosinca u knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića održan je 54. društveni sastanak Društva Krčana i prijatelja otoka Krka s temom *Nakladništvo u okrilju Općine Malinska - Dubašnica*. Kroz brojne nakladničke projekte proveo nas je g. Robert Anton Kraljić, načelnik Općine Malinska-Dubašnica. Potom je doc. dr. sc. Tomislav Galović predstavio svoju upravo objavljenu knjigu *O Dubašnici i njezinim ljudima II.*, kao najnoviji primjer tog nakladništva. Večer je završila druženjem Krčana i prijatelja u obližnjem restoranu *Frankopan*, u Frankopanskoj ulici gdje smo se osvrnuli se na rad Društva u 2019. godini te uz jelo, slasnu tortu *Frankopan* i piće s otoka Krka proslavili 16. rođendan ove udruge.

Tjedan dana kasnije vratili smo se rječju i slikom u Dubašnicu. Posljednja mjesečna tribina Društva prijatelja glagoljice u 2019. godini organizirana je u srijedu 11. prosinca u Nadbiskupijskom pastoralnom institutu. Dr. sc. Ivan Botica sa Staroslavenskog instituta održao je predavanje pod nazivom *Notari glagoljskoga pisma i hrvatskoga jezika iz Dubašnice*. Predavanje je posvećeno bogatoj pisanoj baštini dubašljanskih notara od kojih je ostalo sačuvano oko 4.000 stranica javnobilježničkih akata datiranih od kraja 15. do 18. stoljeća.

U petak 13. prosinca, na dan Sv. Lucije, u 15 sati slavljena je misa u jurandvorskoj crkvi. Puka je bilo mnoštvo, crkva prigodno okićena, a misu su služila tri svećenika. Narod je, uz već poznate liturgijske napjeve, pjevao pjesme posvećene sv. Luciji. Vani je bučila orkanska bura, kiša se slijevala u potocima i grmilo je, no ozračje je bilo sjajno, blagdansko. Neposredno prije početka mise u crkvu je ušla svita od četvero velikaša, odjevena u prekrasno ruho, s plaštevima i šeširima širokog oboda, iza njih su se nosili svileni jastuci opšiveni brokatnim nitima, predviđenima da na njih velikaši sjednu za vrijeme mise. Radilo se o staroj tradiciji ovoga kraja, da „njihovo plemstvo, plemeniti Frankapani, na čelu s knezom Mikulom“ nazoče svetoj misi. Kneza Mikulu glumio je načelnik Baške. Sjedała su im bila iza pluteja, pregrade u kojoj je nekoć bila uzidana Bašćanska ploča, dakle u prostoru za velikaše i kler.

Na kraju mise, župnik je objavio, da će se kruh dijeliti u samoj crkvi, ali da će se kao i uvijek dobacivati i sa zvonika. Donesene su košare, pune kruščića zapakiranih u celofan. Svećenici su u crkvi zdušno bacali paketiće sa „hlipčićima“ među puk, svakoga je dopalo po nekoliko komada. Dva kršna momka su

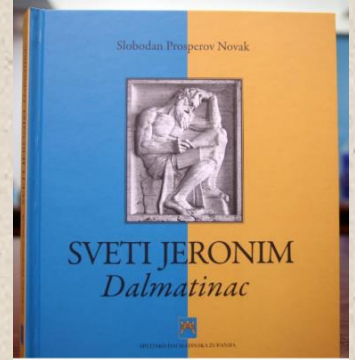
nekoliko košara s kruščićima odnijeli na vrh zvonika. Kiša kao da je znala, pa je toga časa jenjala. Omogućila je u tom sjajnom raspoloženju, bremenitom poviješću, svima koji su izašli nakon mise da za sebe uhvate hlipčić.

Hvala našoj članici, gospođi Ljiljani Troškot koja je s nama podijelila svoj doživljaj proslave sv. Lucije u Jurandvoru na Krku.

Mješoviti pjevački zbor Baščina je u petak 20. prosinca navečer imao jako lijep polusatni nastup na otvorenome, na Trgu bana Jelačića u Zagrebu u sklopu manifestacije *Advent u Zagrebu*. Užitek slušanja božićnih pjesama pokvarila je kakofonija preglasnih zvukova koji su dolazili iz raznoraznih zvučnika razmještenih po Trgu, kako se činilo uz svaku grupu kioska i štandova.

Upravo ulazimo u godinu koja će biti u znaku obilježavanja 1600. obljetnice smrti sv. Jeronima, velikog teologa, bibličara, polemičara i ranokršćanskog pisca. Dragocjen je njegov prijevod Biblije na latinski jezik, poznat kao *Vulgata*. Posebno ističemo stoljetnu povezanost hrvatskog naroda sa sv. Jeronimom, kojega, zbog njegova zemljopisnog porijekla, doživljava kao svojega sunarodnjaka. Osim toga, glagoljaši su pripisivali iznašašće glagoljice sv. Jeronimu pa se njegov kult proširio i učvrstio na hrvatskom prostoru. Početkom prosinca u Muzeju Mimara u Zagrebu predstavljena je knjiga povjesničara književnosti i teatrologa Slobodana Prosperova Novaka naslovljena *Sv. Jeronim Dalmatinac*. Tom prigodom je rečeno da je sv. Jeronim bio jedan od glavnih aktera kršćanske uljudbe te ga se svrstava među 100 najvažnijih ljudi u povijesti čovječanstva. Sv. Jeronim je dio hrvatske povijesti i nebeski zaštitnik hrvatskog jezika, a hrvatski jezik i pismo Hrvatima su u vremenima kada nismo imali državu - bili sve. Osim što bi se sv. Jeronima trebalo *ugraditi* u hrvatski obrazovni sustav, o čemu već postoje neke naznake, Hrvatska se u svijetu treba predstaviti kao domovina svetoga Jeronima.

Što povezuje hrvatske glagoljaše i Indiju? Odgovor je hrvatski slikar Kristian Kreković koji je 1936. godine u svom pariškom ateljeu portretirao Mahatmu Gandhija u trenucima njegove duboke uronjenosti u meditaciju. Na slici je napisao posvetu: *Mahatmi Gandhiju, apostolu nenasilja, Kristian Kreković, Pariz 1936*. Kreković je u obitelji još u djetinjstvu upoznao glagoljicu koju je kasnije rabio u svojem dopisivanju s prijateljima.

Društvo prijatelja glagoljice darovalo je 19. prosinca dva panoa s reprodukcijom Gandhijevog portreta Hrvatsko-indijskom društvu i Veleposlanstvu Republike Indije u prostorijama HKD Napredak u Zagrebu, prigodom multireligijskog božićnog susreta. Ovo je važna promocija za naše Društvo jer otvara mogućnost predstavljanja DPG-a, hrvatske glagoljice i slikara Krekovića.

Koncem godine u izdanju Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje objavljen je novi broj znanstveno-popularnog časopisa za kulturu *Hrvatski jezik*. Namijenjen je prvenstveno profesorima hrvatskoga jezika, učiteljima, lektorima, prevoditeljima, novinarima, srednjoškolcima i studentima, zatim onima koji o svojoj struci pišu radove na hrvatskome jeziku, izgrađuju nazivlje svoje struke i svima kojima je stalo do kulture hrvatskoga jezika. Privukla nas je lijepo dizajnirana naslovnica.

U gradskom dječjem vrtiću Tratinčica, objektu Loptica, predstavljen je priručnik *Zbuk(ajmo) glagoljicu* proizašao iz projekta *Mala škola glagoljice*. Projekt je pokrenut u suradnji vrtića s djelatnicima Muzeja grada Koprivnice, a provodi se drugu godinu zaredom. Djeca predškolskog uzrasta saznaju o seobi Hrvata, osnovama glagoljice te slušaju stare napjeve i s tim znanjem krenuću u osnovnu školu. Ovaj priručnik donosi novu vrijednost kulturnoj baštini putem koje će djeca i odrasli moći proširiti svoja znanja. Pojedincima zainteresiranima za glagoljicu kao i odgojnim i obrazovnim ustanovama ovaj priručnik će moći ponuditi sve potrebne informacije na jednome mjestu.

Maći oštarski glagoljaši organizirani su kao izvannastavna aktivnost učenika OŠ Josipdol, PŠ Siniše i Zrinka Rendulića u Oštarijama, a djeluju i kroz izvanškolsku skupinu preko lokalne udruge Dobrotvornog podupirajućeg društva Sveti Ivan Pavao II. *Maći oštarski glagoljaši* proučavaju glagoljašku i frankopansku baštinu svoga zavičaja, srednjovjekovnog frankopanskog posjeda Modruša i srednjovjekovnog Svetišta Gospe od Čudesa. U josipdolskoj osnovnoj školi skupinu *Maći oštarski glagoljaši* vodi učiteljica Mirjana Grubišić čije objave i fotografije na facebooku rado pratimo i, po potrebi, *skinemo* za naše Novosti. Na slici su božićne čestitke koje su ove godine izradili mali glagoljaši.

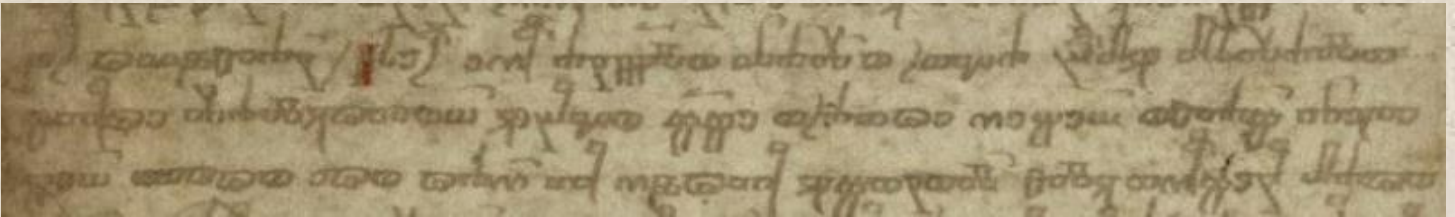

novogodišnje izdanje je, osim glagoljske čestitke, donijelo i lijepi osvrt na novi broj časopisa *Baščina*.

Časopis *Hrvatsko slovo*, koji će u proljeće obilježiti 25. obljetnicu neprekidnog izlaženja i objaviti svoj 1300. broj, godinama se iz tjedna u tjedan bori za puko preživljavanje, u nadi da aktualne vlade neće dopustiti njegovo gašenje i da će znati pravičnije rasporediti proračunska sredstva. Unatoč svim problemima, najdugovječniji hrvatski tjednik za kulturu nije nas iznevjerio: prije Božića uputio nam je prigodnu čestitku ispisanu glagoljicom, a

Za kraj ovih *Novosti* sačuvali smo značajnu vijest: Povjerenstvo za nematerijalnu kulturnu baštinu Ministarstva kulture RH donijelo je krajem studenoga Rješenje kojim se "Zlatna formula hrvatskoga jezika ča-kaj-što" proglašava zaštićenim kulturnim dobrom te se pod brojem Z-7412 stavlja na Nacionalnu listu nematerijalne baštine. Upis u Registar kulturnih dobara RH „Zlatne formule" kao iznimno važnog sredstva prenošenja i očuvanja baštine i identiteta nadređeno je svim dosadašnjim i pojedinačnim upisima, ne isključuje ih, nego im upravo otvara pristup Listi zaštićenih kulturnih dobara, potiče prepoznavanje i skrb oko govora, a za što inače ne bi bilo interesa ili mogućnosti za poticanje na njihovo očuvanje i prenošenje.

Zahvaljujemo dr. Dragi Štambuku na inicijativi i upornosti. O toj je inicijativi, kao i o manifestaciji "Croatia rediviva ča-kaj-što" utemeljenoj 1991. g. u Selcima na otoku Braču, dr. Štambuk napisao članak u broju 19 časopisa *Baščina* na str. 118-119.

Znamenita je štokavsko-kajkavsko-čakavska rečenica u Petrisovu zborniku iz 1468. godine koja glasi: *I reku jemu anjeli vražji ki ga budu držali: čto se žalostiš ubogi človeče, i kai se mečeš i zač trepečeš*. Nalazi se na str. 338 v (u 6. retku odozdo).

Sa svojih 350 listova Petrisov zbornik je najopsežniji, a po sadržaju najzanimljiviji među hrvatskoglagoljskim srednjovjekovnim rukopisnim zbornicima i najvažniji izvor za istraživanje hrvatske srednjovjekovne književnosti. U njemu se nalaze članci iz apokrifne književnosti, dijelovi srednjovjekovnih romana, enciklopedijski tekstovi, traktati, recepti i dr. Nazvan je po Josipu Antunu Petrisu (1787.–1868.), kanoniku krčkumu, u čijoj je ostavštini pronađen. Petrisov zbornik su pisale tri osobe (razlikuju se tri rukopisa) lijepim glagoljičnim kurzivom. U njegovu jeziku miješaju se čakavština, kajkavština i staroslavenski jezik. Ne zna se je li pisan u Istri ili na ozaljskome području.

Izvor fotografije je glagoljica.hr.

Najava predstojećih događanja

Početak godine bit će, već tradicionalno, u znaku našega zbora *Baščina*:

- u srijedu, 8. siječnja u 19 sati u dvorani *Vijenac* Nadbiskupijskog pastoralnog instituta u Zagrebu, Kaptol 29a, prva je tribina u novoj godini iz ciklusa *Hrvatska glagoljaška baština posvećena Božićnom koncertu*
- u nedjelju, 12. siječnja u crkvi sv. Franje Ksaverskoga, Jandrićeva ul. 21 u Zagrebu, s početkom u 18 sati, Zbor će pjevati na glagoljaškoj misi, a nakon mise će izvesti kraći božićni koncert

Zbor nastupa uz orguljašku pratnju Hvalimire Bledšnjajder pod ravnanjem maestra Miroslava Salopeka.

Ulaz je slobodan i svi ste uvijek dobrodošli!

Glagoljica gdje je (ne)očekujemo

Glagoljica je stigla i do Seoula, glavnoga grada Južne Koreje. Gđa. Marija Belošević, tajnica Hrvatskog esperantskog saveza, sudjelovala je još 2017. godine na Svjetskom kongresu esperantista te je na kolokviju o miru i imala bluzu na kojoj je glagoljicom pisalo **ՄԻՐՄԻ** (*paco* na esperantu znači *mir*). Na predavanju 5. prosinca 2019. godine u Hrvatsko-izraelskom društvu prikazala je fotografije s tog skupa, a mi zahvaljujemo gđi. Narcisi Potežica, članici ravnateljstva DPG-a, na ovoj informaciji.

Puno uspjeha i zdravlja, obilje veselja i još pregršt dobrih želja za blagdane ove i tijekom godine nove!

UREDNIČA

ՄԻՐՄԻ ՄԻՋՐԻՄԻՆԻՎ Միրна Lipovac

ՄԻՐՄԻ

DRUŠTVO PRIJATELJA GLAGOLJICE

E-adresa: drustvoprijateljaglagoljice@gmail.com

ՄԵՐ խոսքը քամիով Մեր խոսքը քամիով

Web adresa: <http://www.croatianhistory.net/glagoljica/novosti/mirna.html>